

Trái Dâu Thứ Ba

Có nhiều người học trò của tôi sau một thời gian tu học, họ lập gia đình, có sự nghiệp, và thường đến gặp tôi để xin được ban phước. Tôi cầu chúc cho họ được mọi điều tốt lành, và cũng kể cho họ nghe về hình ảnh của ba trái dâu.

Lúc khởi đầu ta có một trái dâu, và lẽ dĩ nhiên trái dâu này tự nó nằm rất vững vàng. Rồi ta có trái dâu thứ hai, ta cố gắng đem đặt nó lên trên trái dâu thứ nhất. Tuy hơi khó khăn một chút, vì ta không sử dụng một vật gì khác để gắn chúng lại với nhau, nhưng việc ấy cũng có thể được. Và rồi ta có một trái dâu thứ ba, ta cũng cố gắng đem đặt nó lên trên trái dâu thứ nhì. Việc ấy không phải là dễ nếu không muốn nói là không thể được. Trong lúc cố gắng đặt trái dâu thứ ba ấy lên, nhiều khi ta lại vô tình làm rơi cả trái dâu thứ hai xuống nữa. Nhưng đối với những người tin vào một cuộc đời bất diệt họ lại nghĩ rằng, sẽ có một lúc trái dâu thứ ba ấy sẽ nằm yên trên trái dâu thứ hai!

Và rồi một ngày nào đó, sau khi đã cố gắng thử hàng triệu lần, kinh nghiệm bao nhiêu những đốn đau, họ sẽ tỉnh dậy và nhìn lại thấy mình cũng đã năm, sáu mươi tuổi, và trái dâu thứ ba ấy vẫn không thể nằm trên trái dâu thứ hai được. Tôi gọi đó là một sự tuyệt vọng. Và điều rất đáng buồn là khi ta nhìn lại cuộc đời mình thấy sao không có bao nhiêu chuyện để mừng vui.

Trong cuộc đời, đa số chúng ta thường cố gắng thu thập sao cho được thật nhiều, từ những mối liên hệ với người thân trong gia đình, bạn bè, cho đến sự thực tập, những ảnh hưởng, tiền bạc, vật chất... Đáng lẽ chúng ta phải ý thức rằng chỉ cần đạt được 10% những gì mình muốn thôi, cũng đáng để cho ta vui sướng rồi. Nhưng đa số chúng ta chỉ hài lòng khi nào mình phải đạt được trái dâu thứ ba nằm trên trái dâu thứ hai mà thôi! Điều đáng tiếc là trong xã hội ngày nay có biết bao

nhiều là sách vở, phim ảnh nói về sự thành công của trái dâu thứ ba ấy, khiến chúng ta tin rằng rồi một ngày nào nó cũng sẽ xảy đến cho mình.

Và trên con đường tu tập cũng vậy, tôi thường nói với các học trò của mình rằng sự giác ngộ phải là mục tiêu của mình. Nhưng mặc dù giác ngộ là nền tảng của sự tu tập, là một thiên sinh, ta phải biết đừng mong cầu hay tìm kiếm một kết quả nào hết. Việc ấy lẽ dĩ nhiên không phải dễ. Nhưng khi ta mong cầu kết quả, dầu là trong sự thực tập của mình hay bất cứ một công việc nào khác, là ta đang bị vướng mắc, nó sẽ trở thành một chướng ngại cho ta. Như kinh Bát Nhã có nhắc nhở "*không có trí, cũng không có đắc, vì không có gì là sở đắc.*"

Điều ấy cũng có nghĩa là giác ngộ không phải là kết quả của sự tu tập. Khi ta có ý niệm rằng giác ngộ là "kết quả" của sự tu tập, nó sẽ trở thành một chướng ngại. Đó là một bài học lớn. Thật ra giác ngộ chính là sự cởi bỏ hết mọi thành đạt, mọi nút cột trong ta. Ví dụ như trong kinh có nói đến thập địa, *dasabhumi*, mười quả vị tu chứng của một vị bồ tát. Khi ta đạt đến quả vị thứ hai, nó cũng không có nghĩa gì khác hơn là ta đã *tháo gỡ* được nút cột của quả vị thứ nhất. Khi nào ta *buông bỏ* được quả vị thứ hai thì ta sẽ bước lên quả vị thứ ba. Và khi nào ta *tháo mở* được nút cột của quả vị thứ mười, thì có lẽ đó được gọi là "giác ngộ." Giác ngộ không phải là một kết quả, mà nó chính là tự tánh chân thật của mình. Và vì vậy mà có gì để ta gọi là mình đạt được đâu, vì nó bao giờ cũng vẫn là của mình? Nếu chúng ta làm việc gì cũng muốn phải có một kết quả (result-oriented) thì thái độ ấy lại chính là một trở ngại lớn cho ta. Mà thật ra không những nó chỉ là một trở ngại thôi, mà nó còn là một viên nam châm thu hút thêm nhiều chướng ngại khác nữa.

Trên con đường tu học, sự mong cầu sẽ làm lên men và tạo nên những sự mê mờ rất vi tế, cũng giống như một thứ rượu nho giữ cất lâu ngày, khiến ta không còn nhận thấy được những hạnh phúc đang có mặt trên con đường mình đang đi.

The Strawberry Dilemma
Dzongsar Khyentse Rinpoche

Nguyễn Duy Nhiên phỏng dịch
<http://duynhien.multiply.com/>